

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 1997/98:AU1y

Budgetpropositionen för år 1998, ramar för
utgiftsområdena 13 Ekonomisk trygghet vid
arbetslöshet och 14 Arbetsmarknad och
arbetsliv

1997/98
AU1y

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 8 oktober 1997 berett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1997/98:1 Budgetpropositionen för år 1998 (volym 1) i vad avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 1998, utgifternas fördelning på utgiftsområdena och beräkningen av statsinkomsterna, garantier, låneramar m.m. (yrkandena 1–12 och 24–44) i de delar som berör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde.

Detta yttrande avser ramarna för utgiftsområdena 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv samt motionerna

1997/98:Fi206 (m) yrkandena 4 och 5,
1997/98:Fi212 (fp) yrkandena 3 och 4
1997/98:Fi215 (kd) yrkandena 2 och 3,
1997/98:Fi218 (c) yrkande 2,
1997/98:Fi219 (mp) yrkandena 19 och 20 samt
1997/98:Fi220 (v) yrkande 4, samtliga yrkanden i berörda delar.

Propositionens förslag om anslag under dessa två utgiftsområden och därav föranledda motionsyrkanden kommer arbetsmarknadsutskottet att behandla i sitt betänkande 1997/98:AU1.

Propositionen

Läget på arbetsmarknaden

I propositionen konstaterar regeringen att den något splittrade bilden av den svenska ekonomin, som har varit förhärskande under våren, blivit mer entydig. Återhämtningen sker på bred front, och det finns enligt regeringen tecken som tyder på att arbetsmarknaden, som normalt släpar efter i konjunkturen, står inför en förbättring. En betydande upprevidering av BNP-tillväxten jämfört med vårpropositionen har gjorts för år 1998.

Enligt regeringen ser det ut som om den internationella konjunkturen utvecklas relativt gynnsamt. Viktiga marknader för Sverige såsom Storbritannien och Norden fortsätter att gå mycket bra. Den inhemska efterfrågan kommer att bli en allt viktigare drivkraft i uppgången. Den offentliga konsumtionen kommer att stiga svagt under år 1998. Även investeringarna kommer att öka.

Den stigande aktiviteten i ekonomin kan enligt regeringen förutses sprida sig till arbetsmarknaden. Sysselsättningen beräknas öka framöver, vilket gradvis kommer att leda till en nedgång i arbetslösheten.

Vad sedan gäller arbetsmarknadsläget konstateras att arbetsmarknaden försvagades markant under år 1996 och inledningen av år 1997, men att läget under de senaste månaderna har förbättrats något. I tabell 6:1 (s. 27 i det avsnitt i propositionen som rör Svensk ekonomi) lämnas följande redovisning.

Arbetsmarknad

Årlig procentuell förändring

	1995	1996	1997	1998
BNP, producentpris	4.2	1.1	2.2	3.1
Produktivitet	2.0	1.0	3.6	2.0
Antal arbetade timmar	2.0	0.1	-1.5	1.0
Medelarbetstid	0.5	0.7	-0.3	0.0
Antal sysselsatta	1.5	-0.6	-1.2	1.0
Arbetskraft	1.2	-0.2	-0.8	-0.2
Öppen arbetslöshet¹	7.7	8.1	8.4	7.4
Personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder¹	4.4	4.5	4.3	4.7

¹I procent av arbetskraften

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet

Enligt regeringen finns det flera tecken som tyder på en successiv förbättring av läget på arbetsmarknaden under andra halvåret i år. Mätt som årsgenomsnitt faller sysselsättningen med 1,2 % mellan åren 1996 och 1997, och den öppna arbetslösheten beräknas öka från 8,1 % till 8,4 % av arbetskraften. Däremot antas den sjunka till 7,4 % av arbetskraften under år 1998. Minskningen av antalet arbetslösa mellan år 1996 och år 1998 beror enligt regeringen i stor utsträckning på satsningar inom arbetsmarknadspolitiken och ett ökat antal reguljära utbildningsplatser.

Den största minskningen av sysselsättningen har skett inom den offentliga sektorn och då främst hos de kommunala myndigheterna. Denna minskning antas bromsas upp till följd av ökade statsbidrag till kommunerna och satsningar på utbildning m.m. Under år 1998 förutses en viss ökning av antalet sysselsatta.

Vidare konstateras att prognosen över den öppna arbetslöshet är osäker, framför allt beroende på att antalet åtgärder nu är mycket omfattande både inom arbetsmarknads- och utbildningspolitiken. Blir det svårt att genomföra vissa åtgärder eller få till stånd alla utbildningsplatser, finns det risk för att den öppna arbetslösheten blir högre än vad som antas i prognosen. Dessutom är det svårt att avgöra i vilken utsträckning arbetsmarknadspolitiska åtgärder tränger undan ordinarie sysselsättning.

När det sedan gäller kalkylerna för åren 1999 och 2000 bygger dessa på två avgörande antaganden. För det första måste lönebildningen fungera bättre så att de sammanlagda löneökningarna, inklusive löneglidningen och kostnaden för eventuella arbetstidsförkortningar, begränsas till 3,5 %, och detta trots att arbetsmarknadsläget förbättras. För det andra måste de olika arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och utbildningssatsningen få genomslag. Under dessa förutsättningar beräknas den öppna arbetslösheten till 4,5 % år 2000. Målet att halvera den öppna arbetslösheten till 4 % år 2000 ligger dock fast.

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Utgiftsområdet omfattar utgifter för bidrag till arbetslöshetsförsäkringen, utjämningsbidrag till arbetslöshetskassorna samt ersättning till person som deltar i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna offentligt tillfälligt arbete för äldre arbetslösa (OTA), resursarbete och tillfällig avgångsersättning. Utgiftsområdet omfattar också utgifter för lönegarantiersättning. Utgiftsnivån påverkas i första hand av nivån på den öppna arbetslösheten och av antalet konkurser.

Enligt propositionen har den negativa arbetslöshetsutvecklingen under 1990-talet inneburit att utbetalningarna av arbetslöshetsersättning ökat kraftigt samtidigt som den genomsnittliga utbetalade dagpenningen från arbetslöshetsförsäkringen ökat successivt. Av de totala utgifterna på utgiftsområdet utgör arbetslöshetsersättningen 95 %.

Målet för utgiftsområdet är att underlätta och stimulera omställning och därigenom öka flexibiliteten på arbetsmarknaden. Under budgetåret skall aktivitet och omställning under arbetslöshet prioriteras i en större omfattning än tidigare. Möjlighet till s.k. generationsväxling föreslås fr.o.m. år 1998. Åtgärden syftar till att bereda yngre långtidsarbetslösa anställning genom att låta dem som senast den 31 augusti 1998 fyllt 63 år avsluta sin yrkesverksamma period i förtid.

Regeringens förslag vad gäller utgifternas fördelning på anslag framgår av *bilagan*.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsområdet omfattar arbetsmarknadspolitiska åtgärder, Arbetsmarknadsverket (AMV) och Arbetarskyddsstyrelsen m.fl. myndigheters förvaltning samt forskning och utveckling på arbetsmarknads- och arbetslivsområdet. Området innefattar även vissa utgifter för Samhall AB:s verksamhet, jämställdhetspolitiska frågor samt statliga arbetsgivarfrågor.

Målen för utgiftsområdet är huvudsakligen att genom en aktiv arbetsmarknadspolitik som inriktas på en aktiv arbetsförmedling, kompetensutveckling och minskad långtidsarbetslöshet medverka till att regeringens övergripande mål om en halvering av den öppna arbetslösheten till 4 % år 2000 uppnås. Inom utgiftsområdet prioriteras under år 1998 åtgärder för att motverka s.k. flaskhalsar. Vidare prioriteras en fortsatt ökning av det lokala inflytandet inom arbetsmarknadspolitiken och åtgärder för att undvika uppsägningar

inom kommuner och landsting. För att motverka ungdomsarbetslösheten föreslår regeringen att kommunerna ges möjlighet att erbjuda utvecklingsinsatser för arbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år. Regeringen föreslår också på tilläggsbudget att ett nationellt program för IT-utbildning införs inom ramen för arbetsmarknadsutbildning.

Regeringens förslag vad gäller utgifternas fördelning på anslag framgår av *bilagan*.

Motionerna

Motionernas förslag till utgiftsramar framgår av nedanstående tabell.

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområdena 13 och 14 åren 1997–1999. Belopp i miljoner kronor

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

År	1998		1999		2000	
	Anslag	Differens	Anslag	Differens	Anslag	Differens
Regeringen	42 723		33 541		25 280	
m		+ 8 532		+ 4 650		+ 4 544
c						
fp		- 14 700		- 13 000		- 12 200
v		- 3 700				
mp		- 3 795		- 9 020		- 7 720
kd		- 14 918		- 11 881		- 9 488

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

	1998		1999		2000	
	Anslag	Differens	Anslag	Differens	Anslag	Differens
Regeringen	47 542		49 370		48 663	
m		- 18 812		- 20 503		- 20 185
c						
fp		- 7 600		- 8 100		- 8 600
v		+ 5 093				
mp		- 1 800		- 9 030		-20 728
kd		- 2 260		- 2 260		- 2 260

I tabellen som finns i *bilaga* till detta yttrande har utskottet sammanställt oppositionspartiernas förslag rörande de enskilda anslagen. Vid sammanställningen har utskottet särskilt beaktat följande motioner.

A259 (fp)

A264 (kd)

A269 (kd)

A299 (m)
A309 (mp)
A310 (v)
A312 (v)
Fi 510 (fp)

1997/98:AU1y

När det gäller Moderata samlingspartiets förslag kan det noteras att partiet under hand har gjort vissa justeringar vad gäller anslagen B 1–B 5 under utgiftsområde 14.

Efter justeringen ser Moderaternas förslag ut på följande sätt.

Anslag	1998 (tusental kronor)
B 1 Arbetarskyddsverket	185 000
B 2 Arbetslivsinstitutet	100 000
B 3 Bidrag och uppdrag inom arbetslivsområdet m.m.	15 000
B 4 Rådet för arbetslivsforskning	18 000
B 5 Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	144 000

Moderata samlingspartiet framhåller att den ekonomiska politiken måste ta sikte på att eliminera arbetslösheten som ett socialt problem. Enligt Moderaterna kan detta endast uppnås genom en politik för fler och växande företag. Genom ett expansionsfrämjande företagsklimat skapas förutsättningar för fler och nya arbetstillfällen. Det är genom arbete och företagande som välbefinnande skapas, inte genom höjda skatter och bidrag. Arbetsmarknaden måste också göras mer flexibel och det bör därför införas en helt ny lagstiftning inom detta område.

Vad gäller *utgiftsområde 13* anser partiet att compensationen i arbetslöshetsförsäkringen skall vara 75 %. Arbetsvillkoret bör också förändras. Lägsta nivån på dagpenningen skall vara 210 kr och ersättningarna skall avindexeras. Fullt genomförda innebär dessa förslag besparingar på 3,6 miljarder kronor. Moderaterna anser också att det fr.o.m. den 1 januari 1998 bör införas en allmän arbetslöshetsförsäkring. Kostnaden för införandet av den nya försäkringen beräknas till 400 miljoner kronor. För att garantera att arbetslöshetsförsäkringen skall vara en omställningsförsäkring förordar Moderaterna att det införs en "bortre parentes" för ersättningsperioden på 300 dagar. Denna parentes bör införas successivt i takt med att antalet arbeten ökar. Det grundläggande försäkringsskyddet bör kunna kompletteras med ett mellan parterna överenskommet försäkringsskydd. Vidare avvisar Moderaterna tillfälliga avgångsersättningar, stimulansersättningen vid OTA samt "Kalmarmodellen", dvs. resursarbete. Genom att avveckla dessa åtgärder kan man enligt motionen spara knappt 2,1 miljarder kronor.

Moderaterna anser vidare att de medel under utgiftsområde 14, anslag A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder som är att hänföra till direkta transfere-

ringar till enskilda för tydlighets skull bör överföras direkt till utgiftsområde 13. Denna överföring motsvarar totalt 15,7 miljarder kronor.

När det sedan gäller *utgiftsområde 14* framför Moderaterna att arbetsmarknadspolitikens främsta uppgift är att förmedla arbeten. Utöver detta bör aktiva åtgärder riktas till särskilda grupper, såsom ett modernt lärlingsprogram för unga arbetslösa och insatser för vissa äldre. Arbetsmarknadsutbildningen bör enligt motionen fokuseras för att motsvara tydliga arbetsmarknadsbehov. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan enligt Moderaterna inte ersätta sådana arbetstillfällen som skapas i en sund ekonomi. Genom att bl.a. avskaffa arbetslivsutveckling (ALU), rekryteringsstöd och bidrag till utbildning i företag samt genom en förändrad arbetsmarknadsutbildning räknar Moderaterna med att uppnå besparingar med 2,2 miljarder kronor.

Centerpartiet instämmer i regeringens förslag till fördelning av utgifterna på respektive utgiftsområde.

Folkpartiet liberalerna förklarar att man kan minska arbetslösheten genom en klok och samlad politik för tillväxt, kombinerad med en offensiv arbetsmarknadspolitik. Antalet sysselsatta måste öka och får inte vara konstant eller sjunka, vilket regeringens politik leder till. För budgetåret 1998 föreslår Folkpartiet att ramen för *utgiftsområde 13* bestäms till ca 28 miljarder kronor, dvs. ca 14,7 miljarder kronor lägre än regeringens förslag. Besparingen åstadkoms främst genom en reformering av arbetslöshetsförsäkringen. Reformen innebär bl.a. att en fjärdedel av försäkringspremierna skall betalas av den enskilde. Försäkringen blir då ett instrument för att skapa bättre förutsättningar för en ansvarsfull lönebildning. Förändringen innebär en besparing motsvarande 10 miljarder kronor. Den ökade egenfinansieringen skall för den enskilde vägas upp av sänkta egenavgifter. Övriga besparingar jämfört med regeringens förslag uppnås genom att partiet inte vill avsätta medel till generationsväxling, resursarbete, tillfällig avgångsersättning och OTA. Vidare bör statens utgifter för utbildningsbidraget reduceras genom att en viss del blir lån i stället för bidrag.

Även när det gäller *utgiftsområde 14* föreslår Folkpartiet en lägre utgiftsram än regeringen. Partiet föreslår att den traditionella arbetsmarknadspolitikens får ett mindre anslag för budgetåret 1998. Enligt Folkpartiet bör man ändra synen på arbetsmarknadsutbildningen. Partiet tror att en kraftfull decentralisering och avbyråkratisering, nära samarbete med andra aktörer som kommuner och näringslivsorganisationer, upphandling på en konkurrensmarknad av fler delar av verksamheten än i dag och en strävan att där det är möjligt och lämpligt att välja billigare åtgärder framför dyrare kan ge ytterligare besparingar. Det bör inte heller ställas upp några volymmål. Antalet personer i utbildningar bör minskas och kvaliteten höjas. Förändringarna innebär besparingar med ca 7,6 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. Folkpartiet föreslår dock att insatserna för arbetshandikappade ökas.

Vänsterpartiet anser att en målmedveten politik för full sysselsättning förutsätter både kortsiktiga politiska insatser och långsiktiga strukturförändringar i ekonomin. Både den ekonomiska och sociala politiken måste läggas om. En ny ekonomisk politik innefattar både snabba insatser för att stimulera efter-

frågan och långsiktiga strukturreformer med sikte på ett starkare näringsliv och omfördelade arbetstider. I det korta perspektivet krävs bl.a. direkta resursförstärkningar i den offentliga sektorn och då främst inom den kommunala verksamheten.

Vänsterpartiets förslag avseende *utgiftsområde 13* innebär en minskning av ramen med 3,7 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. Detta följer bl.a. av partiets förslag att föra över medel avsedda för arbetslöshetsförsäkringen till andra utgiftsområden. För att aktivera arbetslösa bör man enligt Vänsterpartiet överföra 1 miljard kronor till utgiftsområde 14 för att användas som aktivitetsstöd för otraditionella projekt. Vidare föreslår partiet att 3,3 miljarder kronor överförs till utgiftsområde 25 för att sysselsätta långtidsarbetslösa i tillfälliga men avtalsenligt betalda kommunala arbeten. När det sedan gäller arbetslöshetsförsäkringen föreslås att grundbelopp och tak för dagpenningbeloppet höjs samt att det införs en lönefölsamhetsregel. Genom dessa förslag blir försäkringen mer inkomstrelaterad. Partiet anser också att det skall vara möjligt att uppfylla arbetsvillkoret genom arbete som genomförs med hjälp av arbetsmarknadspolitiskt stöd. Vidare föreslås att den s.k. bortre parentes avförs från vidare utredning och att begränsningsregeln för deltidsarbetslösa upphävs. På grund av sistnämnda förändringar anser Vänsterpartiet att utgiftsområdet bör tillföras 600 miljoner kronor.

Utöver vad regeringen föreslagit tillför Vänsterpartiet *utgiftsområde 14* ytterligare ca 5,1 miljarder kronor. Vänsterpartiet vill göra särskilda satsningar på arbetshandikappade. Partiet vill även tillföra medel till Samhall för dess verksamhet. Dessa satsningar beräknas uppgå till 830 miljoner kronor. Vidare föreslås att 500 miljoner kronor går till ett riktat sysselsättningsprogram för kvinnor vilkas arbete har rationaliserats bort. JämO skall ges extra resurser för att motverka lönediskrimineringen och utarbeta arbetsvärderingssystem. Vidare föreslås att 800 miljoner kronor tillförs för att utöka insatserna för kompetensutveckling och lokala flexibla åtgärdsmedel. För att höja ersättningsnivåerna för de mest utsatta grupperna, i första hand invandrare och ungdomar, skall 1,9 miljarder kronor avsättas. Vänsterpartiet föreslår även att det genomförs strukturella reformer som obligatoriska praktikplatser, framtidsfonder för kompetensutveckling och arbetstidsförkortning liksom förstärkningar av arbetsrätten. På detta sätt anser partiet att man skapar de finansiella och demokratiska förutsättningar som gynnar en positiv sysselsättningstillväxt.

Miljöpartiet de gröna anser att det är orealistiskt att tro att problemen på arbetsmarknaden bara kan lösas med ökad ekonomisk tillväxt. Enligt Miljöpartiet är den enskilt viktigaste åtgärden för att förbättra sysselsättningen en förkortad arbetstid. En arbetstidsförkortning till 35 timmar per vecka bör därför genomföras till sekelskiftet. Vidare innebär Miljöpartiets förslag till ytterligare förbättrad ekonomi för kommunsektorn en avlastning för arbetsmarknadspolitiken.

Miljöpartiet anser att man genom arbetstidsförkortningen når snabba besparingar inom utgiftsområdena. För *utgiftsområde 13* innebär en sådan åtgärd minskade bruttoutgifter i arbetslöshetsförsäkringen med 5,1 miljarder kronor för år 1998. Åren därefter kommer man att kunna räkna med ytterli-

gare kraftiga besparingar inom dessa områden. Vidare vill partiet införa nya ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen. Ersättningen skall vara 85 % upp till en inkomst motsvarande 4,2 basbelopp. För inkomster därutöver upp till 6,5 basbelopp skall ersättningen vara 40 %. Vidare föreslås att nivån på grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 246 kr per dag. Partiet anser också att kvalificeringsreglerna bör ändras så att det blir lättare att erhålla ersättning. Dessa förslag angående arbetslöshetsförsäkringen motsvarar ökade bruttoutgifter med 1 430 miljoner kronor. Sammantaget innebär Miljöpartiets förslag för år 1998 en minskning med 3 795 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Även när det gäller ramen för *utgiftsområde 14* avviker Miljöpartiet från regeringens förslag. Miljöpartiets förslag understiger regeringens med 1 800 miljoner kronor. Huvudskälet är effekterna av den förkortade arbetstiden. Med minskad arbetslöshet minskar arbetslösheten och därigenom behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder med 1,3 miljarder kronor. Vidare innebär Miljöpartiets förslag till ökade ekonomiska ramar för kommunsektorn ett minskat behov av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Partiet föreslår även att man tillför medel till att höja lönebidragen och för att ge Samhall möjlighet att erbjuda fler personer anställning.

Kristdemokraterna anser att partiets samlade förslag för tillväxt- och företagsfrämjande åtgärder tillsammans med ökade resurser till kommunsektorn ökar sysselsättningen, vilket innebär en minskad belastning för arbetslöshetsförsäkringen. *Kristdemokraterna* hävdar att deras förslag skulle ge en besparing på 2,5 miljarder kronor inom *utgiftsområde 13*. Vidare anser *Kristdemokraterna* att man bör genomföra strukturella förändringar i arbetsvillkoret som i sin tur skulle leda till besparingar. Därtill anser partiet att OTA bör avskaffas och man avvisar förslaget om generationsväxling. Partiet föreslår också att egenfinansieringen i arbetslöshetsförsäkringen ökas. Den bör uppgå till 30 %. Genom den höjda egenfinansieringen minskar utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen med 9,5 miljarder kronor. Den enskilde skall kompenseras genom en 2 - procentig sänkning av egenavgiften i sjukförsäkringen. De ovan nämnda förslagen innebär att *Kristdemokraterna* jämfört med regeringens förslag för budgetåret 1998 föreslår en minskad ram för utgiftsområde 13 med 14,9 miljarder kronor.

Kristdemokraterna påpekar att trycket på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskas genom de aktiva insatserna för att minska arbetslösheten. Man föreslår därför ett något lägre anslag än regeringen. Partiet vill dock anslå ytterligare medel för Samhalls verksamhet med 100 miljoner kronor och för lönebidragen med 20 miljoner kronor. Sammantaget innebär *Kristdemokraternas* förslag inom *utgiftsområde 14* att ramen jämfört med regeringens förslag kan minskas med 2 260 miljoner kronor.

Utskottets bedömning

Inledningsvis vill utskottet behandla en fråga som rör svårigheten att jämföra de olika partiernas budgetalternativ med varandra. Som framgår av förslagen finns det stora skillnader mellan dem, vilket är särskilt tydligt vad gäller

utgiftsområdena 13 och 14. Avvikelserna från regeringens förslag uppgår i några fall till ca 20 miljarder kronor. En del av skillnaderna kan förklaras av partiernas skilda syn på avgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen medan andra skillnader beror på i vilken mån partierna räknar med att deras politik skall leda till s.k. dynamiska effekter, exempelvis att en förändrad företagarpolitik leder till ökad sysselsättning och därigenom lägre utgifter för arbetslöshetsersättningen.

Vid en genomgång av oppositionspartiernas förslag kan utskottet notera att några partier helt avstår från att tillgodoräkna sig dynamiska effekter och att andra beaktar dem helt eller delvis. Utskottet kommer i det följande att kort redovisa för hur utskottet har uppfattat de olika partiernas ståndpunkt i angivet hänseende såvitt gäller nu aktuella utgiftsområden.

Moderaterna förklarar i sitt budgetförslag att en omläggning av politiken på det sätt partiet föreslår med tiden kommer att leda till positiva effekter på tillväxt, sysselsättning och offentliga finanser. Moderaterna uppger dock att man vid utformningen av sitt budgetförslag inte tillgodoräknar sig några sådana effekter.

Även *Folkpartiet* uppger att dess förslag kommer att få positiva effekter på sysselsättningen. Som exempel på sådana effekter anger Folkpartiet att en sänkning av arbetsgivaravgifterna inom tjänstesektorn från ca 33 % till ca 27%, motsvarande 18 miljarder kronor, skulle skapa minst 70 000 nya arbeten. Genom dessa arbeten minskar behovet av arbetslöshetsersättning. Såvitt framgår av motionen har inte heller Folkpartiet tillgodoräknat sig besparingar på grund av sådana effekter.

Vänsterpartiet anser att man kan uppnå full sysselsättning, bl.a. genom en aktivare näringspolitik och en omfördelning av arbetstiderna. Vänsterpartiet har dock inte tillgodoräknat sig några sådana effekter i sitt budgetförslag.

Kristdemokraterna utgår från att deras förslag på näringslivs- och arbetsmarknadsområdet leder till att arbetslösheten sjunker. Enligt uppgift tillgodoräknar sig inte heller Kristdemokraterna några dynamiska effekter på grund av sitt förslag.

Miljöpartiet har räknat med budgeteffekter redan under år 1998 till följd av sitt förslag om en generell arbetstidsförkortning som antas leda till en förändring av sysselsättningsgraden. Enligt Miljöpartiet innebär en arbetstidsförkortning om 35 timmar per vecka att fler skulle få arbete, vilket minskar utgifterna för arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Effekterna av arbetstidsförkortningen innebär enligt Miljöpartiet minskade bruttoutgifter i arbetslöshetsförsäkringen med 5,1 miljarder kronor för år 1998 och med 11,9 respektive 12,2 miljarder kronor för åren 1999 och 2000. Motsvarande besparingar i fråga om de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skulle bli 1,3 miljarder kronor för år 1998 samt 7,9 respektive 18,3 miljarder kronor för åren 1999 och 2000.

Av denna översiktliga redogörelse framgår att det i vissa fall kan vara mycket svårt att jämföra oppositionspartiernas förslag med regeringens och även att göra sig en bild av hur de förhåller sig till varandra. Särskilt besvärligt blir det när ett parti tillgodoräknar sig dynamiska effekter. Frågan kräver en djupare analys, men utskottet anser sig inte ha underlag att i detta sam-

manhang närmare granska förslagen från denna synpunkt. Utskottet vill med det anförda ändå visa på problemet med rättvisande jämförelser.

Utskottet övergår här efter till att närmare behandla förslagen till ramar för utgiftsområdena 13 och 14.

Som utskottet vid ett flertal tillfällen påpekat är utgiftsområde 13 starkt konjunkturberoende. Nivån på arbetslösheten tillsammans med regelverket för arbetslöshetsersättningen är bestämmande för den största delen av utgifterna inom utgiftsområdet. Även utgifterna inom utgiftsområde 14 är i stora delar konjunkturberoende. Detta följer av att merparten av utgifterna under det största anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder inom utgiftsområdet till övervägande delen avser ersättning till den som deltar i en sådan åtgärd. I stora delar är således utgifterna inom utgiftsområdena 13 och 14 av likartat slag, dvs. försörjning för personer som står utanför den reguljära arbetsmarknaden. Utskottet har också vid ett flertal tillfällen påpekat att några tiondels felbedömningar av nivån på arbetslösheten kraftigt kan öka kostnaderna. Som utskottet tidigare uttalat är det därför viktigt att beräkningarna av utgifterna på respektive område bygger på så säkra och realistiska prognoser som möjligt, särskilt som utgångspunkten är att eventuella överskridanden skall finansieras inom respektive departements område. Effekterna av en felaktig prognos skulle kunna tvinga fram överväganden om förändringar i regelsystemet.

Att det är svårt att göra säkra prognoser framgår av nedanstående sammanställning, som är en jämförelse mellan antagandena i 1996 års budgetproposition om öppet arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder som andel av arbetskraften och motsvarande antaganden i årets budgetproposition. Siffran inom parentes avser 1996 års antaganden enligt det s.k. basalternativet som innebär högre arbetslöshetstal än det s.k. tillväxtalternativet.

År	1997	1998	1999	2000
Öppen arbetslöshet	8.4 (6.9)	7.4 (6.1)	6.0 (5.8)	4.5 (5.7)
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	4.3 (5.4)	4.7 (5.0)	4.5 (4.3)	4.4 (3.8)

Procent av arbetskraften

Vidare kan noteras att antagandena om den öppna arbetslösheten för år 1997 medförde att riksdagen i samband med behandlingen av vårpropositionen beslutade att bifalla regeringens förslag till tilläggsbudget som för budgetåret 1997 innebar en utgiftsökning på utgiftsområde 13 med 5 453 miljoner kronor och en utgiftsminskning på utgiftsområde 14 med 2 117 miljoner kronor. Som skäl för utgiftsökningen angav regeringen att den öppna arbetslösheten för budgetåret 1997 skulle bli 1 procentenhet högre än den bedömning som regeringen redovisade i 1996 års budgetproposition. Regeringen har även i denna budgetproposition i avsnittet om tilläggsbudget för år 1997 föreslagit att anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning inom utgiftsområde 13 skall ökas, nu med 1 585 miljoner kronor. Enligt regeringen kommer den

öppna arbetslösheten för innevarande budgetår att uppgå till 8,4 %, dvs. 1,5 procentenheter högre än antagandet i 1996 års budgetproposition.

Arbetsmarknadsutskottet vill med detta illustrera budgeteffekterna av prognoser som inte slår in. Det är dock ofrånkomligt att budgetförslagen måste bygga på förutsägelser om den kommande utvecklingen. Svårigheterna att göra säkra prognoser är snarast ett belägg för behovet av marginaler i budgeten. Som utskottet tidigare framhållit kan det vara svårt, för att inte säga omöjligt, att under löpande år göra kraftiga förändringar i regelverket för arbetslöshetsersättningen för att på så sätt minska kostnaderna i det fall att arbetslösheten skulle bli större än vad som antagits i budgetarbetet.

Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) har sin redogörelse för arbetsmarknadsläget i augusti i år konstaterat att arbetslösheten under denna period har minskat med 32 700 personer jämfört med samma tid förra året. AMS uppger vidare att inströmningen av lediga platser har ökat. Under augusti anmäldes 24 600 lediga platser, vilket var en ökning med 3 400 jämfört med samma månad förra året. Minskningen av arbetslösheten beror enligt AMS inte på att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är fler i år än i fjol utan på att en konjunkturförstärkning är inledd.

Statistiska centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökning för september visar att arbetslösheten fortsätter att minska. Antalet öppet arbetslösa uppgick till 7,3 % av arbetskraften, vilket var 44 000 färre än motsvarande period förra året. Vidare konstateras att antalet personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder i september uppgick till 185 000 personer, vilket var 3 000 färre än för ett år sedan. Enligt SCB är däremot sysselsättningen oförändrad.

Dessa beskrivningar av arbetsmarknadsläget stöder regeringens bedömning att den öppna arbetslösheten kommer att minska.

Till detta kommer att regeringen avser att uppdra åt AMV och arbetsförmedlingsnämnderna att under år 1998, inom ramen för anvisade medel avseende arbetsmarknadspolitiska åtgärder, ge minst 194 500 personer i genomsnitt per månad lämplig utbildning, praktik eller sysselsättning genom konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller yrkesinriktad rehabilitering. Detta skall jämföras med det mål som uppställdes i förra årets budgetproposition och som innebar att 228 000 personer i genomsnitt per månad skulle omfattas av sådana åtgärder. Detta mål reviderades i samband med att riksdagen behandlade regeringens förslag till tilläggsbudget våren 1997 (prop. 1996/97:150, bet. FiU20, rskr. 284) till att omfatta 207 000 personer i genomsnitt per månad. Under perioden januari – augusti 1997 har i genomsnitt 184 000 personer per månad deltagit i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Enligt utskottets mening bör det vara möjligt att uppnå regeringens nu uppställda volymmål. Någon kostnadsökning skall därför enligt utskottets bedömning inte behöva uppstå på utgiftsområde 13 till följd av att volymmålet inom utgiftsområde 14 inte nås.

När det gäller kostnaderna för den statliga lönegarantin, anslaget A 2 på utgiftsområde 13, vill utskottet framföra följande. I 1997 års vårproposition upplyste regeringen i anslutning till den preliminära fördelningen på utgiftsområden att ett utredningsuppdrag skulle lämnas om att föreslå sådana änd-

ringar av lönegarantibestämmelserna att kostnaderna för ersättningarna kunde minska med 300 miljoner kronor. Inriktningen skulle vara att regeländringarna kunde träda i kraft så snart som möjligt. Av årets budgetproposition, volym 7, utgiftsområde 13, s. 19, framgår att Förmånsrättskommittén genom tilläggsdirektiv fått i uppdrag att utreda hur en sådan minskning av statens kostnader för lönegarantiersättningarna kan genomföras. I förslaget till anslag för år 1998 har regeringen beaktat en besparing på 150 miljoner kronor.

I tilläggsdirektiven (dir. 1997:82) framhålls att kostnaderna för lönegarantin kan reduceras även genom att reglerna om förmånsrätt i konkurs ändras på ett sådant sätt att antalet konkurser minskar. Kommitténs uppdrag är att analysera alternativa möjligheter till hur statens kostnader kan minskas med 300 miljoner kronor. De totala samhällsekonomiska kostnaderna skall beaktas. Det påpekas att besparingar inom ett område också kan få till effekt att de offentliga utgifterna ökar på andra områden och detta även om de totala samhällsekonomiska kostnaderna minskar. Arbetsmarknadsutskottet vill för sin del uttrycka viss tveksamhet till möjligheterna att inom själva lönegarantisystemet, eller genom ändringar till löntagarnas nackdel i förmånsrättslagen, åstadkomma besparingar av denna storleksordning som kan godtas från sociala skyddssynpunkter. I vart fall måste man räkna med ekonomiska återverkningar på andra områden. Ett avvisande av besparingen skulle leda till ökade utgifter på utgiftsområde 13 och därmed behov av en större ram än vad regeringen föreslagit. Arbetsmarknadsutskottet, som inte vill föregripa kommande förslag på området, utgår från att regeringen beaktar det anförda i sina kommande överväganden.

När det slutligen gäller den del av utgiftsområde 14 som bestäms av icke konjunkturberoende faktorer anser utskottet att beräkningarna är väl avvägda.

Med den ovan angivna reservationen kan arbetsmarknadsutskottet tillstyrka regeringens förslag om utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14. Det innebär att utskottet anser att motionerna Fi206 (m) yrkandena 4 och 5, Fi212 (fp) yrkandena 3 och 4, Fi215 (kd) yrkandena 2 och 3, Fi219 (mp) yrkandena 18 och 19 samt Fi220 (v) yrkande 4 bör avstyrkas i berörda delar.

Stockholm den 23 oktober 1997

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Johnny Ahlqvist

I beslutet har deltagit: Johnny Ahlqvist (s), Elver Jonsson (fp), Per Unckel (m), Berit Andnor (s), Ingvar Johnsson (s), Kent Olsson (m), Martin Nilsson (s), Elving Andersson (c), Laila Bjurling (s), Patrik Norinder (m), Sonja Fransson (s), Hans Andersson (v), Barbro Johansson (mp), Dan Ericsson (kd), Paavo Vallius (s), Christer Erlandsson (s) och Anna Åkerhielm (m).

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Per Unckel, Kent Olsson, Patrik Norinder och Anna Åkerhielm (alla m) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande under rubriken Utskottets bedömning

dels från och med "Vid en genomgång" till och med "rättvisande jämförelser" borde ha haft följande lydelse.

Oppositionspartierna har i motioner redovisat sina alternativa budgetramar. De är utformade med delvis skilda utgångspunkter. I vissa fall har man utgått från att redovisade förslag skall ge snabba effekter i form av minskad arbetslöshet och en härmed följande minskad kostnad för arbetsmarknadspolitiken.

Moderaterna har i sitt budgetförslag redovisat ett omfattande och sammanhållet program för fler arbeten. Trots att förslaget enligt utskottets mening kommer att bidra till en snabb förbättring av arbetsmarknadsläget har i budgetalternativets beräkningar likväl regeringens högre arbetslöshetsnivåer använts. Det innebär att det i motionen framförda budgetalternativet framstår som mycket starkt.

dels från och med "Arbetsmarknadsutskottet vill" till och med "i berörda delar" borde ha haft följande lydelse.

Orsaken till att bedömningar och utfall så kraftigt avviker från varandra är den tilltagande diskrepansen mellan regeringens förhoppningar och den praktiska politiken. Det beror i sin tur på regeringens oförmåga att förstå vad som krävs för att de riktiga jobben skall bli flera. Den politik för företagande som ofrånkomligen behövs om arbetstillfällena skall bli flera är regeringen uppenbarligen oförmögen att föra.

Indirekt medger regeringen faktiskt även detta i budgetpropositionen. Av denna framgår att regeringen själv räknar med att den samlade arbetslösheten under regeringens sista år 1998 kommer att vara lika hög som under regeringens första år, nämligen drygt 12 %.

Trots goda konjunkturutsikter räknar dessutom regeringen med att den höga arbetslösheten kommer att bestå över sekelskiftet. De öppet arbetslösa, de arbetslösa i arbetsmarknadsåtgärder och de arbetslösa som hänvisas till extraordinära utbildningsinsatser kommer år 2000 att väl överstiga 12 %. Det är mot denna bakgrund som det samlade budgetalternativ skall ses. Utskottet ansluter sig till den prioritering av företagandets villkor som motionen förordar, liksom den reformering av arbetsmarknadspolitiken som motionen föreslår. Utskottet vill understryka betydelsen av att de olika åtgärderna, t.ex. skattesänkningarna och förändringarna av arbetsmarknadspolitiken och ersättningen vid arbetslöshet, genomförs samordnat.

Utskottet välkomnar också den renodling av själva arbetsmarknadspolitiken och ersättning vid arbetslöshet som föreslås i den Moderata partimotion-

en. Förslaget syfte är att skapa ökad klarhet om de olika kostnadsposternas storlek, men innebär i sig ingen ändring av ersättningsvillkor m.m.

Arbetsmarknadsutskottet avstyrker regeringens förslag och tillstyrker motion Fi206 (m) i berörda delar.

1997/98:AU1y
Avvikande meningar

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Elver Jonsson (fp) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande under rubriken Utskottets bedömning från och med "Utskottet övergår" till och med "i berörda delar" borde ha haft följande lydelse.

Enligt regeringens prognos kommer den öppna arbetslösheten för år 1997 att stanna på 8,4 %, vilket är en högre nivå än för något annat år under efterkrigstiden. Arbetslösheten har under de tre år som Socialdemokraterna innehaft makten i genomsnitt varit högre än under den borgerliga regeringens tid. Samtidigt har förvärvsfrekvensen sjunkit. Regeringen beskriver nu att det i Sverige sker en ekonomisk återhämtning på bred front och att det finns tecken som tyder på att arbetsmarknaden står inför en förbättring. Enligt utskottets mening finns det dock anledning att vara mer försiktig vid bedömningen av läget. Ett skäl till detta är att Sverige i jämförelse med övriga nordiska länder har en svag sysselsättning.

Den politik som regeringen för innebär att antalet sysselsatta minskar och att det bara blir konstgjorda nedgångar i arbetslöshetstalen. Målet måste vara att pressa ner den totala arbetslösheten och att öka antalet sysselsatta. För att uppnå detta mål krävs en klok och samlad politik för tillväxt, kombinerad med en offensiv arbetsmarknadspolitik. En märkbar sänkning av arbetslösheten kräver en markant ökning av sysselsättningen. Detta kan åstadkommas genom att det bildas en mängd nya företag eller genom att små och medelstora företag expanderar. Det är framför allt tjänste- och servicesektorn som måste stå för ökningen. En sådan utveckling ställer höga och delvis nya krav på arbetsmarknadspolitiken.

När det gäller *utgiftsområde 13* bör utgiftsramen för år 1998 kunna bestämmas till 28 miljarder kronor, dvs. ca 14,7 miljarder kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Denna besparing skulle man kunna uppnå bl.a. genom en reformering av arbetslöshetsförsäkringen. En sådan reform skulle innebära bl.a. att en fjärdedel av försäkringspremierna skall betalas av den enskilde. Genom förändringen skulle försäkringen bli ett instrument för att skapa bättre förutsättningar för en ansvarsfull lönebildning. Den föreslagna reformen skulle innebära en besparing motsvarande 10 miljarder kronor. Den ökade egenfinansieringen skall för den enskilde uppvägas av sänkta egenavgifter. Vidare delar utskottet Folkpartiets uppfattning att man inte skall avsätta medel till generationsväxling, resursarbete, tillfällig avgångsersättning och OTA. Även statens utgifter för utbildningsbidraget bör reduceras genom att en viss del blir lån i stället för bidrag.

I likhet med Folkpartiet anser utskottet att den traditionella arbetsmarknadspolitiken bör få ett mindre anslag för budgetåret 1998. Som Folkpartiet påpekat måste man ha en förändrad syn på arbetsmarknadsutbildningen.

Genom en kraftfull decentralisering och avbyråkratisering, ett nära samarbete med andra aktörer som kommuner och näringslivsorganisationer, en upphandling på en konkurrensmarknad av fler delar av verksamheten än i dag och en strävan att där det är möjligt och lämpligt välja billigare åtgärder framför dyrare kan man uppnå ytterligare besparingar. Några volymmål bör inte heller ställas upp. Antalet personer i utbildningar bör minskas och kvaliteten på utbildningarna höjas. Genom dessa förändringar kan man spara ca 7,6 miljarder på *utgiftsområde 14* under år 1998 jämfört med regeringens förslag. När det gäller de arbetshandikappade bör insatserna ökas.

Med hänsyn till det anförda ställer sig utskottet bakom Folkpartiets samlade förslag till utgiftsramar vilka framgår av tabell A i motion Fi212. Utskottet tillstyrker därför motionen i berörda delar.

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Hans Andersson (v) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande under rubriken Utskottets bedömning borde ha haft följande lydelse.

Utskottet delar Vänsterpartiets uppfattning att kampen för jobben måste sättas i främsta rummet. De finanspolitiska målen måste underordnas en politik för full sysselsättning. Staten skall inte börja betala av på statsskulden så länge Sverige inte nått målet att halvera den öppna arbetslösheten. Endast fler människor i arbete kan trygga vår gemensamma välfärd.

En målmedveten politik för full sysselsättning förutsätter både kortsiktiga politiska insatser och långsiktiga strukturförändringar i ekonomin. Efter ett antal mycket svaga år under 1990-talets inledning måste både den ekonomiska och sociala politiken läggas om. En ny ekonomisk politik måste innefatta både snabba insatser för att stimulera efterfrågan och långsiktiga strukturreformer med sikte på ett starkare näringsliv och omfördelade arbetstider. I det korta perspektivet krävs bl.a. direkta resursförstärkningar i den offentliga sektorn och då främst inom den kommunala. En aktiv kamp mot arbetslösheten fordrar en aktiv arbetsmarknadspolitik som ger de arbetssökande bättre möjligheter att möta morgondagens arbetsmarknad. Det är viktigt att arbetsmarknadspolitiken utformas så att arbete och aktivitet prioriteras framför passiv försörjning. Arbetsmarknadspolitiken måste också utformas så att den könssegregerade arbetsmarknaden bryts. En offensiv näringspolitik och en ökad demokrati i arbetslivet tillsammans med satsningar på forskning och kompetenshöjning ökar produktiviteten och stärker produktionen. För att åstadkomma en omfördelning av arbetstiderna är det nödvändigt med en arbetstidsförkortning och en begränsning av övertidsuttaget. Genom en sådan förändring kommer behovet av nyanställningar att öka.

I likhet med Vänsterpartiet anser utskottet att ramen för utgiftsområde 13 bör kunna reduceras med 3,7 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. För att aktivitera arbetslösa bör 1 miljard kronor föras över till utgiftsområde 14 för att användas som aktivitetsstöd för otraditionella projekt. Vidare bör 3,3 miljarder kronor föras över till utgiftsområde 25 för att sysselsätta långtidsarbetslösa i tillfälliga men avtalsenligt betalda kommunala arbeten.

När det sedan gäller arbetslöshetsförsäkringen bör både grundbeloppet och taket för dagpenningbeloppet höjas. Det bör införas en löneföljksamhetsregel. Om dessa förändringar genomförs blir försäkringen mer inkomstrelaterad. Dessutom bör deltidsbegränsningen tas bort eftersom den i realiteten verkar diskriminerande mot kvinnor. Det skall också vara möjligt att uppfylla arbetsvillkoret genom arbete som genomförs med hjälp av arbetsmarknadspolitiskt stöd. De föreslagna förändringarna innebär att man måste tillföra 600 miljoner kronor.

För att man bättre skall kunna tillgodose de prioriterade gruppernas krav och säkerställa tillräckliga åtgärdsvolym av god kvalitet anser utskottet, i likhet med Vänsterpartiet, att anslagen på utgiftsområde 14 bör tillföras 5 miljarder kronor utöver vad regeringen föreslagit. Satsningar på 830 miljoner kronor bör göras på arbetshandikappade genom lönebidrag och insatser av Samhall. Vidare bör 500 miljoner kronor avsättas till ett riktat sysselsättningsprogram för kvinnor vilkas arbete har rationaliserats bort. JämO bör ges extra resurser för att kunna motverka lönediskriminering och för att utarbeta arbetsvärderingssystem. För att utöka insatserna för kompetensutveckling och lokala otraditionella åtgärdsmedel bör 800 miljoner kronor användas. Det är även viktigt att ersättningsnivåerna för de mest utsatta grupperna, i första hand invandrare och ungdomar, höjs. För detta ändamål bör man avsätta 1,9 miljarder kronor för att återställa de lägsta utbildningsbidragen och ersättningen i samband med ungdomssatsningen.

Utöver dessa åtgärder bör det genomföras strukturella reformer som obligatoriska praktikplatser, framtidsfonder för kompetensutveckling och arbetstidsförkortning liksom förstärkningar av arbetsrätten. På detta sätt skapas de finansiella och demokratiska förutsättningarna som gynnar en positiv sysselsättningsstillväxt.

Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet Vänsterpartiets motion Fi220 i berörda delar.

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Barbro Johansson (mp) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande under rubriken Utskottets bedömning borde ha haft följande lydelse.

Utskottet delar Miljöpartiets uppfattning att det är orealistiskt att tro att problemen på arbetsmarknaden bara kan lösas med ökad ekonomisk tillväxt. Den enskilt viktigaste åtgärden för att förbättra sysselsättningen är att införa förkortad arbetstid. En arbetstidsförkortning till 35 timmar per vecka bör därför genomföras till sekelskiftet. Vidare innebär Miljöpartiets förslag om ytterligare 15 miljarder kronor under treårsperioden 1998 – 2000 till kommuner och landsting en avlastning för arbetsmarknadspolitiken. De olika ersättningssystemen vid arbetslöshet, ohälsa och utbildning måste samordnas och delvis slås ihop i syfte att undvika den nuvarande splittringen. Kvalifikationskraven för att få arbetslöshetsersättning måste mildras. Ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen bör höjas till 85 % för låginkomsttagare, dvs. för de personer som har en årsinkomst som understiger 4,2 basbelopp. För

inkomster därutöver upp till 6,5 basbelopp skall ersättningen vara 40 procent. Vidare föreslås att nivån på grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 246 kronor per dag. Arbetsmarknadspolitiken måste förnyas. Det är nödvändigt med en total omorganisation av arbetsmarknadspolitiken på lokal nivå med sammanslagning av arbetsförmedling, försäkringskassa och delar av kommunens socialtjänst.

Miljöpartiets förslag till förändringar av ersättningsnivåerna och kvalifikationsreglerna innebär ökade bruttoutgifter för *utgiftsområde 13*. De ökade utgifterna uppvägs dock av de besparingar på utgiftsområdet som förslaget om arbetstidsförkortning innebär. Effekterna av en arbetstidsförkortning innebär redan för budgetåret 1998 en minskning av bruttoutgifterna i arbetslöshetsförsäkringen med 5,1 miljarder kronor. Åren därefter kommer man på grund av detta förslag att kunna räkna med ytterligare kraftiga besparingar. Detta innebär att utgifterna för budgetåret 1998 kan beräknas till 3,8 miljarder kronor lägre belopp och för åren därefter till 9 respektive 7,7 miljarder kronor lägre belopp än vad regeringen föreslagit.

Även när det gäller *utgiftsområde 14* innebär förslaget om arbetstidsförkortning att behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskar. Även Miljöpartiets förslag till ökade ekonomiska ramar för kommunsektorn innebär minskade behov av sådana åtgärder. Effektivisering kan också ske av vissa kostnadskrävande arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Ytterligare medel bör tillföras Samhalls verksamhet och lönebidragen. Utgifterna för budgetåret 1998 kan på grund av dessa förändringar minskas med 1,8 miljarder kronor och för åren därefter bestämmas till 9 respektive 20,7 miljarder kronor lägre belopp än vad regeringen föreslagit.

Det anförda innebär att utskottet tillstyrker Miljöpartiets motion Fi219 i berörda delar.

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Dan Ericsson (kd) anser att arbetsmarknadsutskottets yttrande under rubriken Utskottets bedömning från och med "Utskottet övergår" till och med "i berörda delar" borde ha haft följande lydelse.

Regeringens målsättning är att halvera den öppna arbetslösheten. I likhet med Kristdemokraterna anser utskottet att målsättningen i stället bör vara att halvera den totala arbetslösheten. Regeringens linje medför en uppenbar risk för felaktiga åtgärder. I stället för att skapa reguljära arbeten har regeringens målsättning lett till en statistikpolitik som har till huvudsyfte att rensa i statistiken.

För att öka det totala antalet arbetstillfällen krävs en politik som syftar till att stärka tillväxten i den privata sektorn. För att stimulera tillväxten måste bl.a. stora satsningar göras på forskning och utbildning. Vidare måste byråkratin för småföretagare ses över, kapitalförsörjningen för de mindre företagen förbättras, företagsstöden förändras och lönebildningen förbättras. Den detaljreglering som finns inom arbetsmarknadsområdet måste ersättas med

enkla system med stor flexibilitet. Tjänsteföretagen måste stimuleras och kommunsektorn bör tillföras extra resurser.

Genom de tillväxt- och företagsfrämjande åtgärderna och de ökade resurserna till rättsväsendet och kommunsektorn som Kristdemokraterna föreslår ökar sysselsättningen. En ökad sysselsättning innebär en minskad belastning för arbetslöshetsförsäkringen. Utöver detta bör man genomföra strukturella förändringar i arbetsvillkoret och avskaffa OTA. Förslaget om generationsväxling bör avslås. Egenfinansieringen i arbetslöshetsförsäkringen bör höjas så att den uppgår till 30 procent. Genom den höjda egenfinansieringen minskar utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen med 9 500 miljoner kronor första året. Den enskilde kompenseras genom en tvåprocentig sänkning av egenavgiften i sjukförsäkringen. Genom dessa förslag kan ramen för *utgiftsområde 13* sammanlagt minskas med 14,9 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag.

Genom de aktiva åtgärderna för att öka sysselsättningen minskar trycket på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och därigenom minskar också behovet av dessa åtgärder. Däremot anser utskottet att man bör anslå ytterligare medel för Samhalls verksamhet med 100 miljoner kronor och för lönebidragen med 20 miljoner kronor. Sammantaget innebär förslagen att ramen för *utgiftsområde 14* kan minskas med 2 260 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Mot bakgrund av det anförda ställer sig utskottet bakom Kristdemokraternas samlade förslag till utgiftsramar. Förslaget framgår av tabell 7 i motion Fi215.

Med hänsyn till det anförda tillstyrks ovanstående motion i berörda delar.

Inriktningen av arbetsmarknadspolitiken

Elver Jonsson (fp), Per Unckel (m), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Anna Åkerhielm (m) och Dan Ericsson (kd) anför:

Under senare år har det uppstått en helt ny situation på arbetsmarknaden i Sverige. Utmärkande är de höga arbetslöshetstalen och det begränsade antalet lediga platser. De flesta arbetssökande har ingen möjlighet att få fast anställning och många av dem återfinns i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Enligt vår mening är det nya reguljära arbeten som är kungsvägen tillbaka till en arbetsmarknad i balans. För det krävs en bättre tillväxt- och företagarpolitik som främjar företagandet och därigenom tillskapandet av nya arbetstillfällen. Arbetsmarknadspolitiken är i detta sammanhang ett medel för att förbereda den enskilde för kommande arbete. Regeringen har enligt vår mening fastnat i ett åtgärdssyndrom och i volymtänkande. En sådan politik leder till att de arbetslösa i alltför hög grad placeras i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Avgörande för att arbetslösheten skall kunna pressas tillbaka och sysselsättningen öka är en politik för flera och växande företag. En sådan politik skall stödjas av en arbetsmarknadspolitik inkluderande arbetsmarknadsutbildning av så hög kvalitet att den leder till att den arbetslöse verkligen får arbete. Det är därför viktigt att man inte har kvantitetskrav som kan leda till att utbildningarnas kvalitet försämras.

När det sedan gäller våra ståndpunkter i fråga om utgiftsramarnas storlek hänvisar vi till respektive partis avvikande mening.

Regeringens och oppositionens förslag till anslagsfördelning
för budgetåret 1998

(tusental kronor)

1997/98:AU1y
Bilaga

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Anslag	Regeringens förslag	m	c	fp	v	mp	kd
A 1. Bidrag till arbetslöshetser- sättning	40 681 334	+ 8 532 000		- 14 700 000	- 3 700 000	- 3 795 000	- 14 918 000
A 2. Bidrag till lönegarantier- sättning	2 042 022						
Totalt	42 723 356	+ 8 532 000		- 14 700 000	- 3 700 000	- 3 795 000	- 14 918 000

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

1997/98:AU1y
Bilaga

Anslag	Regeringens förslag	m	c	fp	v	mp	kd
A 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 118 585	- 50 000		- 600 000			- 100 000
A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	21 043 793	- 18 092 000		- 7 250 000	+ 4 337 000	- 2 100 000	- 2 210 000
A 3. Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	6 596 798			+ 200 000	+ 413 000	+ 200 000	+ 20 000
A 4. Europeiska socialfonden m.m.	2 100 600						
A 5. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	11 274						- 10 000
A 6. Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring	51 500	- 51 500					
B 1. Arbetarskyddsverket	365 196	- 180 196					
B 2. Arbetslivsinstitutet	208 361	- 108 361			+ 10 000		
B 3. Bidrag och uppdrag inom arbetslivsområdet m.m.	261 485	- 246 485					- 60 000
B 4. Rådet för arbetslivsforskning	24 752	- 6 752					
B 5. Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	212 217	- 68 217					
B 6. Bidrag till Samhall AB	4 356 419			+ 50 000	+ 330 000	+ 100 000	+ 100 000
B 7. AmuGruppen AB	9 514						
B 8. Arbetsdomstolen	15 849						
B 9. Statens förlikningsman- naexpedition	2 339						
B 10. Statens nämnd för arbetstagares uppfin- ningar	55						
B 11. Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	4 147	- 4 147					
B 12. Internationella avgifter	24 195						
C 1. Jämställdhetsombuds- mannen	13 943	- 4 000			+ 3 000		
C 2. Särskilda jämställdhets- åtgärder	13 706						
C 3. Bidrag till kvinnoorgani- sationernas centrala verksamhet	3 432						
D 1. Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket	3 000						
D 2. Statliga tjänstepensioner m.m.	8 042 900						
D 3. Bidrag till förnyelsefon- der på det statligt regle- rade området	57 892						
Totalt	47 541 952	- 18 811 647		- 7 600 000	5 093 000	- 1 800 000	- 2 260 000

Gotab, Stockholm 1997